

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:16

2011-06-16

S2011/5893/FST (delvis)

Socialdepartementet

Statens folkhälsoinstitut
831 40 Östersund

Uppdrag att stödja studenthälsomottagningar att förebygga ANDT-skador samt utbetalning av medel

---

Regeringens beslut

Statens folkhälsoinstitut får i uppdrag att under 2011 utveckla och fortsätta det, inom det så kallade riskbedömningsprojektet, pågående förebyggande och hälsofrämjande arbetet vad gäller alkohol, narkotika, dopning och tobak på universitet och högskolor, inklusive insatser för att minska förekomsten av alkoholrelaterade problem bland studenterna.

Statens folkhälsoinstitut har sedan tidigare inom ramen för riskbruksarbetet haft ett uppdrag att stödja studenthälsomottagningar att förebygga ANDT-skador. Det påbörjade arbetet med att utveckla ett samordnat stöd för kompetens- och metodutveckling för studenthälsans ANDT-förebyggande arbete ska tas till vara. Arbetet inkluderar fortsatt utveckling av det nätverk som bildats mellan studenthälsomottagningar samt utbildningar i metoder som tagits fram. Implementering av metoden ansvarsfull alkoholserving anpassad för studentpubar ska ingå. Satsningen omfattar också grundläggande utbildning för studenthälsan i narkotika och dopning samt tobak.

Statens folkhälsoinstitut ska samordna sitt arbete med Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, samt övriga myndigheter och organisationer de finner angelägna satsningen.

Den 31 oktober 2011 ska Statens folkhälsoinstitut redovisa en plan för hur myndigheten avser genomföra uppdraget för tidsperioden 2011–2014. Planen ska innehålla en beskrivning av hur Statens folkhälsoinstitut tänker gå vidare för att arbetssättet långsiktigt ska kunna integreras i ordinarie arbete på universiteten och högskolorna. Institutet ska vidare föreslå vilken myndighet eller organisation som skulle kunna ansvara för förvaltningen av det nationella stödet till kompetens- och

metodutvecklingsarbetet, samt en tidplan för detta. Planen ska också beskriva innehållet i insatserna under utredningstiden samt hur satsningen ska följas upp och externt utvärderas.

Med utgångspunkt i den plan som Statens folkhälsoinstitut kommer att presentera i oktober 2011 planeras arbetet fortsätta även under åren 2012–2014. Målet är att alla lärosäten ska utveckla ett långsiktigt och strukturerat ANDT-arbete. Fokus ska ligga på att förebygga riskkonsumtion av alkohol, eftersom unga vuxna (18–25 år) har en klart högre alkoholkonsumtion än övriga åldersgrupper.

För uppdraget får Statens folkhälsoinstitut använda 1 100 000 kronor under 2011. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 2:7 Alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobakspolitiska åtgärder, anslagspost 9. Medlen utbetalas efter rekvisition, ställd till Kammarkollegiet med hänvisning till det diarie-nummer som bidragsbeslutet har. Redovisning av genomförandet, inklusive redovisning av medel, ska vara Regeringskansliet (Socialdepartementet) tillhanda senast den 31 december 2011. Medel som inte förbrukats under 2011 ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 januari 2012.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 22 december 2010 propositionen En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/11:47). Riksdagen antog den samlade strategin den 30 mars 2011 och beslutade samtidigt om det övergripande målet för ANDT-politiken: ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Med ett samlat övergripande mål vill regeringen tydliggöra viljeinriktningen att komma till rätta med de samlade problemen som bruk, missbruk och beroende av alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) orsakar både individ och samhälle. Strategin anger mål, inriktning och prioriteringar för samhällets insatser under åren 2011–2015. Förutom det övergripande målet innehåller strategin sju långsiktiga mål som ständigt är aktuella, till vilka ett antal prioriterade mål knyts som ska uppnås under strategiperioden. Insatser inom de olika sakområdena för att nå målen i ANDT-strategin konkretiseras i årliga åtgärdsprogram. För att kunna mäta effekterna av insatserna kommer regeringen under strategiperioden att bygga upp en ändamålsenlig organisation för öppna jämförelser, uppföljning och utvärdering av strategins mål.

För att nå det i ANDT-strategin uppställda långsiktiga målet att antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska är ett

prioriterat mål under strategiperioden att uppnå ett minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa.

Universitet och högskolor har enligt högskoleförordningen (1993:100) ansvar för att studenter har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande hälsovård som har till ändamål att främja studenternas fysiska och psykiska hälsa. Studenthälsovården har på de flesta lärosäten en förebyggande inriktning, framför allt mot studierelaterade psykosociala problem men även mot studierelaterade medicinska problem. Totalt finns det 27 studenthälsomottagningar runt om i landet.

Ansvar för tillsynen av studenthälsovården är delad mellan Högskoleverket och Socialstyrelsen. Högskoleverket ska bl.a. utöva tillsyn över verksamheten, samt stödja och främja arbetet vid universitet och högskolor med att förbättra verksamhetens kvalitet. I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) finns bl.a. bestämmelser om mål och krav på hälso- och sjukvården samt om ledningen och kvalitetssäkringen av hälso- och sjukvård. I lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område finns bestämmelser om Socialstyrelsens tillsyn över verksamheten. Vid sidan av högskoleförordningen och hälso- och sjukvårdslagen innehåller arbetsmiljölagen (1977:1160) bestämmelser som har betydelse för studenthälsovårdens arbete. Enligt lagen är studenter jämställda med anställda.

Unga vuxna (18–25 år) har den högsta alkoholkonsumtionen och närmare hälften av åldersgruppen studerar vid universitet och högskolor. En viktig riskfaktor för att en ung person ska riskera att skadas eller börja missbruka alkohol är ett tidigt utvecklat riskbruk. Ungdomar och unga vuxna som regelbundet intensivkonsumerar alkohol får också problem att klara studierna, vilket kan leda till ett utanförskap långt upp i åldern. Studier visar att ungdomar som börjar studera vid universitet och högskolor ökar sin alkoholkonsumtion.

Missbruksutredningen har i sitt slutbetänkande Bättre insatser vid missbruk och beroende (SOU 2011:35) föreslagit att studenthälsans uppgift att arbeta med tidig identifikation och intervention tydligare bör regleras som en del av de hälsofrämjande och rehabiliterande insatserna för studenterna i högskolan.

Fortsatt nationellt stöd för kompetens- och metodutveckling är nödvändigt för att säkerställa ett långsiktigt arbete inom framför allt studenthälsan. Det krävs även ett förankrings- och spridningsarbete för att bygga upp en hållbar struktur.

Statens folkhälsoinstitut ska samordna sitt arbete med Socialstyrelsen. Det är viktigt att satsningen bygger på och stödjer genomförandet av de framtida nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder. En

preliminär version av riktlinjerna färdigställdes i oktober 2010, de slutliga riktlinjerna fastställs under hösten 2011.

Det är angeläget att involvera idéburna organisationer och den ideella sektorn i genomförandet av åtgärderna, så att den kompetens dessa organisationer besitter kan tas tillvara.

Regeringens avsikt är att satsningen ska pågå till och med 2014. Förutsatt att riksdagen beviljar medel för ändamålet avser regeringen därför att avsätta ytterligare medel för uppdraget under åren 2012–2014.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Maria Renström

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/EK
Regeringskansliets internrevision
Socialutskottet
Sveriges Kommuner och Landsting
Kammarkollegiet